

تحلیلی بر نقش جاذبه‌ها و توانمندی‌های گردشگری در جذب گردشگران (مورد: بخش مرکزی شهرستان بویراحمد در استان کهگیلویه و بویراحمد)

علی عسکر وحیدی راد*

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی

بیژن دادرس

استادیار دانشگاه پیام نور

داوود مهدوی

استادیار دانشگاه پیام نور

علی حسن توفیقیان فر

کارشناس ارشد پژوهشگری اجتماعی

چکیده

کشور اسلامی ایران با داشتن اقوام، طوایف گوناگون، تنوع اقلیمی و برخورداری از جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی و طبیعی از هر نظر قابلیت توسعه صنعت گردشگری را دارا می‌باشد. در این میان بخش مرکزی شهرستان بویراحمد از امتیازات و جاذبه‌های ویژه‌ای در جذب توریسم در سطح ملی و حتی جهانی بهره‌مند است که می‌توان از آن به نفع رونق اقتصادی منطقه سود جست. هدف اصلی پژوهش بررسی نقش جاذبه‌ها و امکانات گردشگری بخش مرکزی شهرستان بویراحمد در جذب گردشگران است. در این تحقیق با استفاده از روش‌شناسی توصیفی و تحلیلی ضمن جمع‌آوری اطلاعات گردشگری شهرستان و تکمیل پرسشنامه و دسته‌بندی آن با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS، Excel و آزمون‌های آماری خی دو، T-onesample تجزیه و تحلیل انجام شده است. نتایج تحقیق نشان داد که بین عوامل و امکانات اقامتی، تسهیلات، شبکه ارتباطی برونی و نحوه برخورد مردم در جذب گردشگر تأثیر داشته است و برعکس ناآشنایی مردم در برخورد با گردشگران و شبکه ارتباطی درون منطقه رابطه معناداری را نشان نمی‌دهد. همچنین مشاهده گردید بین جذب گردشگران و صنایع دستی و دسترسی آسان رابطه‌ای وجود ندارد اما برعکس عوامل طبیعی به غیر از ارتفاعات ارتباط معناداری را با جذب گردشگران به این منطقه داشته است.

واژگان کلیدی: صنعت، جاذبه، گردشگری، بویراحمد

در حال حاضر صنعت گردشگری جایگاه خاصی در اقتصاد کشورها پیدا کرده و نقش فعال و موثری در ارتقاء ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به خصوص در کشورهای رو به توسعه ایفا می‌کند. به طوری که حجم مبادلات بین‌المللی گویای آن است که بیش از 20 درصد مبادلات با جریان گردشگری آغاز می‌گردد و در برخی کشورها درآمدهای ناشی از آن یکی از منابع عمده در جهت اقتصاد ملی روزافزون آنها می‌شود (خانی و همکاران، 1388: 53). امروزه یکی از جاذبه‌های گردشگری در جهان، جاذبه‌های طبیعی است و با توجه به اینکه مناطق زیست محیطی یکی از جاذبه‌های طبیعی محسوب می‌شود. (رنگی آبادی و همکاران، 1389: 68). گردشگری همواره در بردارنده تاثیرات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی بوده است. کارشناسان اقتصادی، گردشگری ایران را یکی از ده قطب گردشگری مهم در دنیا به شمار آورده‌اند که با برخورداری از سابقه دیرین تمدن و فرهنگ، طبیعت و شرایط اقلیمی گوناگون و عوامل دیگر از این دست، توانایی قرارگیری در جایگاه مناسب نقاط پرجاذبه گردشگری در جهان را دارا است. اما با این توصیف کشور ایران علی‌رغم در اختیار داشتن جاذبه‌های قابل توجه، از جایگاه مناسبی در بازارهای گردشگری برخوردار نیست، این در حالی است که بسیاری از کشورهای دنیا مهمترین رکن اقتصادی خود را گردشگری نهاده‌اند (جاجرمی و همکاران، 1392: 2). در دهه‌های اخیر، اهمیت گردشگری در سطح بین‌المللی هم از لحاظ تعداد گردشگران و هم از لحاظ درآمد ارزی همواره و به طور بی‌سابقه‌ای در حال افزایش بوده است (پیگوزیب و سام بروکر، 2005: 102). پیش‌بینی می‌شود تا سال 2010 سالیانه بیش از یک میلیارد جهانگرد در سراسر جهان سفر کنند، از کل درآمدهای جهانی توریسم در سال 2004، از نظر منطقه‌ای، 52 به کشورهای اروپایی، 21 درصد به قاره آمریکا و 20 درصد سفر به کشورهای آسیا و اقیانوسه تعلق داشته است. درآمد کشور ایران، علی‌رغم دارا بودن پتانسیل‌های بسیار بالا گردشگری، معادل 1/777 میلیارد دلار یعنی تنها حدود یک هشتم کشور ترکیه گزارش شده است. (سازمان ایرانگردی و جهانگردی معاونت تحقیقات، 1378). مطالعات صورت گرفته در مناطق مختلف جهان نشان می‌دهد که همزمان با این رشد سریع، تاثیرات منفی توریسم نیز در حال گسترش بوده است. بنابراین سیاستمداران و برنامه‌ریزان هر کشور باید برای افزایش درآمد از طریق گردشگری برنامه‌ریزی کنند ولی در عین حال باید توجه داشته باشند که این افزایش نباید به بهای مخاطره افتادن توسعه پایدار گردشگری صورت گیرد. امکانات و خدمات گردشگری در مناطق مختلف باعث جذب هر چه بیشتر گردشگران می‌شود. اگر به مناطق مستعد گردشگری توجه بیشتری شود و با سرمایه‌گذاری‌های خصوصی و دولتی امکانات رفاهی، اقامتی و تفریحی مناسبی برای این مناطق فراهم کنند هم به توسعه گردشگری مناطق و هم به توسعه مناطق روستایی کمک شده است. در این میان بخش مرکزی شهرستان بویراحمد با برخورداری از ویژگی‌های طبیعی و آثار تاریخی - فرهنگی دارای ظرفیت بالقوه در جذب گردشگران از نقاط مختلف کشور می‌باشد.

جاذبه‌های گردشگری این منطقه شامل: 1- جاذبه‌های طبیعی و اکولوژیکی: جاذبه‌های طبیعی مبتنی بر جذابیت محیط‌های طبیعی شامل سواحل رودخانه‌ای، مرتع و پوشش گیاهی منحصر به فرد، چشم‌انداز طبیعی، شکار، چشمه، منطقه حفاظت شده، اقلیم، آبشار، تنگه‌های کارستی و کوهستان و ارتفاعات است. 2- جاذبه‌های تاریخی- فرهنگی: این جاذبه‌ها شامل مکان‌های تاریخی و فرهنگی می‌شود که از نظر گردشگران جذاب و دیدنی هستند و عبارتند از: امامزاده، مسجد، تپه و بناهای تاریخی، صنایع دستی، لباس و غذاهای محلی، آداب و سنن خاص، معماری و بافت روستا، بازی‌های محلی. 3- جاذبه‌های انسان‌ساخت: عبارتند از مزارع کشاورزی، مجتمع رفاهی، مزارع پرورش ماهی، روستاهای دارای طرح گردشگری، باغات، پارک، سد، پیست اسکی.

شرح و بیان مسئله پژوهش

کشور ایران با داشتن جاذبه‌های گردشگری و تنوع اقلیمی کم‌نظیر در دنیا، از توانمندی بسیار بالایی برخوردار می‌باشد. با توجه به رشد روزافزون صنعت گردشگری در دهه‌های گذشته، به طوری که رشد آن در دهه‌های گذشته، به طوری که رشد

آن در دهه ۱۹۹۰ معادل ۷۰ درصد برآورد شده است (پایلی یزدی، ۱۳۸۵: ۵ برگرفته از ویور، ۲۰۰۲: ۱۶۹). در کشورهای صنعتی توسعه صنعت توریسم موجب تنوع درآمدها و کاهش ناهماهنگی‌ها در اقتصاد می‌گردد و در کشورهای در حال توسعه، فرصتی برای صادرات ایجاد می‌کند. که نرخ رشد آن در اشکال سنتی صادرات بیشتر است (هاشمی و همکاران، ۱۳۸۹: ۲۱۷). در حالی که کشور ایران که از لحاظ جاذبه‌های گردشگری جز ده کشور اول جهان و از نظر تنوع گردشگری جزو ۵ کشور اول جهان محسوب می‌شود (سازمان ایرانگردی و جهانگردی معاونت تحقیقات، ۲۰۰۰: ۱۱)، ولی از لحاظ سهم گردشگری جهانی، موقعیت خوبی در دنیا ندارد که نیاز به نگاه کلی به عوامل و دلایل مؤثر در این زمینه دارد و وجود یک سازمان واحد برای اداره صنعت گردشگری ضروری می‌باشد (بارون و وود، ۱۹۹۹: ۶۸۹). از طرفی اقتصاد ایران متکی به درآمدهای نفتی است و این جریان مشکلات زیادی برای کشور به وجود آورده، چون اقتصاد کشورهایی که متکی به یک درآمد می‌باشند. با کمترین نوسان قیمتی در بازارهای بین‌المللی یا تحریم اقتصادی از طرف کشورهای قدرتمند دنیا، سریع تحت تأثیر قرار می‌گیرد. لذا متنوع کردن زمینه‌های درآمدی کشور و تکیه بر صادرات غیرنفتی از راهکارهای برون رفت از این مسأله می‌باشد که یکی از راهکارها، برنامه‌ریزی جهت استفاده مطلوب از این همه جاذبه، توسعه گردشگری در کشور است. (رنگی آبادی و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۱). رشد و توسعه تکنولوژی در دهه‌های اخیر، بسیار شتابان شده است زندگی ماشینی تأثیر بسیار شگفتی بر تمام جوانب زندگی بشر گذاشته است. در سطح جهانی با استفاده از تکنولوژی، در تمام زمینه‌ها، بشر به سرعت در حال جهش به سمت جلو می‌باشد. در دنیای امروز، به علت وجود کار و فعالیت بیش از حد، نیاز به سفر و تفریح نیز افزایش یافته است. بنابراین، توجه به گردشگری، یکی از مهمترین مواردی است که می‌باید مورد توجه قرار گرفته و با برنامه‌ریزی‌های اصولی و با تأثیر از فناوری اطلاعات و ارتباطات به گسترش آن اقدام نمود تا بشر از اوقات فراغت خود بهتر استفاده کند.

اهداف تحقیق

- ۱- بررسی جاذبه‌ها و پتانسیل‌های گردشگری بخش مرکزی شهرستان بویراحمد.
- ۲- شناسایی موانع موجود در زمینه جذب گردشگران در بخش مرکزی شهرستان بویراحمد.
- ۳- بررسی میزان رضایتمندی گردشگران از امکانات و خدمات گردشگری بخش مرکزی شهرستان بویراحمد.
- ۴- ارائه راهکارهایی برای استفاده بهتر از جاذبه‌ها و رونق صنعت گردشگری بخش مرکزی شهرستان بویراحمد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه‌های این پژوهش عبارت‌اند از :

- ۱- آیا بین امکانات مناطق گردشگری بخش مرکزی شهرستان بویراحمد و جذب گردشگران رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۲- آیا بین جاذبه‌های توریستی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد و جذب گردشگران رابطه معناداری وجود دارد؟

مبانی نظری پژوهش

فرهنگ گردشگر و گردشگری

محیط به عنوان رکن اصلی جریان گردشگری، از تبلور فضایی برای جذب گردشگران نقش مهمی ایفا می‌کند و ابزارهای متنوعی در اختیار می‌نهد و فعالیت‌های اکوتوریستی در جامعه میزبان منجر به آثار مثبت و منفی زیست- محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌شود (وارثی و موسوی، ۱۳۸۸: ۷۴). گردشگری پیش از آنکه یک فعالیت اقتصادی باشد، گویای یک ارتباط فرهنگی متشکل از عناصر، گردشگر، جامعه میزبان یا مواجهه شونده‌گان و بستر می‌باشد (تولایی، ۱۳۸۶: ۸۵). فرهنگ به عنوان یک نظام ارتباطی بین مردم با جلوه‌های مختلفی از آداب و رسوم، میراث و دیگر تولیدات مادی و زیباشناختی شکل می‌گیرد و واقعیت وجود جامعه را بیان می‌کند از این چشم‌انداز است که مردم با فرهنگی که دارند به جهان طبیعی و انسانی خود شکل ویژه‌ای می‌بخشند (پایلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۵: ۸۵-۸۶). بنابراین نقش آن را در

شکل‌گیری رشد و توسعه گردشگری در نظر می‌گیرند (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۵: ۸۷) به همین دلیل بر تقدم امور فرهنگی بر امور اقتصادی پیرامون گردشگری تأکید می‌شود و عوامل زیر را مد قرار می‌گیرد.

- اغنای کامل انسان‌ها
  - سهیم شدن دائمی در آموزش
  - برابری سرنوشت همه ملت‌ها
  - آزادی انسان به منظور احترام به هویت و شأن وی (زنگی آبادی و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۲)
- لذا در دنیای کنونی، رابطه فرهنگ و گردشگری، متقابل است. فرهنگ منبع حیاتی توسعه گردشگری محسوب می‌شود و گردشگری نیز سهم مهمی در توسعه فرهنگی دارد (کاظمی، ۱۳۸۵: ۱۵۰ بر گرفته از ریچارد، ۲۰۰۰: ۹).

تأثیر اقلیم و ارتفاعات منطقه در جذب گردشگر

اثرات اقلیم بر روی فعالیت‌های انسان حیاتی است. لذا درک جامعی از اقلیم و اثرات آن ضروری است. اقلیم به منزله یک منبع طبیعی گردشگری، نقش بی بدیلی در صنعت گردشگری طبیعی یا بوم‌گردی دارد و بدون شک، آب و هوا و شرایط آن بر رضایت از سفر تفریحی تأثیرگذار است. آب و هوا به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل تشکیل دهنده گردشگر قلمداد می‌گردد، مراکز تفریحی موجود چه در گذشته و چه در حال حاضر موجودیت و ارزش‌های خود را مدیون عوامل متعدد به ویژه آب و هوای مناسب و ملایم می‌دانستند و از سوی دیگر شرایط آب و هوای نامناسب از جنبه‌های مثبت یک منطقه گردشگری می‌کاهد و تأثیرات نامطلوبی را بر گردشگری می‌گذارد (زنگی آبادی و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۴) دو عنصر عمده آب و هوا که مشخصات ترکیبات سیستم کره زمین را تعیین می‌کنند ترکیبات دما و درجه آب و هوا است (موری، ۲۰۰۱: ۴). در واقع دمای هوا، رطوبت، بارش، ابری بودن، میزان روشنایی روز، دامنه دید، باد، دمای آب و برف و یخ همگی جزو عوامل مهم گردشگری هستند. در تابستان، ترکیب دمای هوا و رطوبت، شرایط نامناسبی برای فعالیت‌ها ایجاد می‌کند. در حالی که در زمستان، باد و دمای هوا می‌تواند باعث سرمازدگی شود که برای کسانی که به فعالیت در فضای باز می‌پردازند، خطرناک است (هیقام و هینک، ۲۰۰۲: ۱۷۶). بنابراین اقلیم به منزله یکی از عناصر ژئوفیزیکی سازنده فضای جغرافیایی می‌باشد که می‌تواند باعث تسهیل و یا برعکس نفی سکونت بشری در مکان‌ها شود (تولایی، ۱۳۸۶: ۲۵). این اقلیم می‌تواند نقش مهمی در توسعه صنعت گردشگری ایفا نماید و غالباً در انتخاب مکان‌های گردشگری نقش مهمی دارد، در واقع منبع مورد نیاز صنعت گردشگری در معرض تغییرات زیاد زمانی روزانه، فصلی و سالانه قرار دارد (تولایی، ۱۳۸۶: ۲۹)

روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق براساس روش توصیفی-تحلیلی و پیمایشی به بررسی نقش جاذبه‌ها و توانمندی‌های گردشگری بخش مرکزی شهرستان بویراحمد در استان کهگیلویه و بویراحمد می‌پردازد. روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق با استفاده از روش‌های میدانی، کتابخانه‌ای و ابزارهای همچون پرسشنامه صورت گرفته، با توجه به شرایط گردشگری و نیز تعداد گردشگران موجود در شهرستان با استفاده از فرمول کوکران تعداد پرسشنامه‌ای که باید برای ارائه به گردشگران تحویل داده می‌شد مشخص گردید که بر اساس آن تعداد ۲۰۰ پرسشنامه تقسیم و بعد از وارد کردن آن‌ها در محیط نرم‌افزار تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش از آمار، اطلاعات و پروژه‌های مطالعاتی استانداری کهگیلویه و بویراحمد، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و اداره کل محیط زیست و اداره کل منابع طبیعی استان استفاده شده است. بدین منظور با مراجعه مستقیم به مراکز آماری و آمارنامه‌های شهرستان، اطلاعات جامعی برای تحقیق تهیه شده و سپس از طریق پرسشنامه تحقیق مزبور تکمیل شده است.

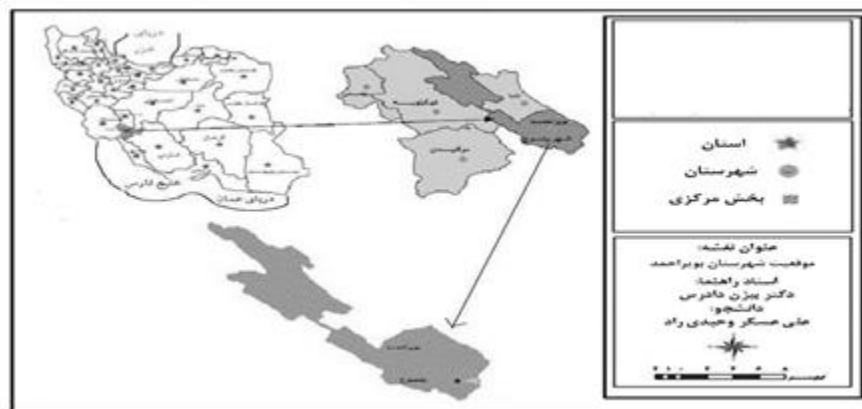
تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده‌ها در این پژوهش با استفاده از نرم افزارهای Excel, Spss, و برای تأیید یا رد فرضیه‌ها از آزمون Chi-square استفاده شده است. و برای ترسیم نقشه از نرم‌افزار Arcgis استفاده شده است.

محدوده مورد مطالعه

شهرستان بویراحمد یکی از شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد و در قسمت شرق و شمال شرق این استان واقع شده است. شهرستان بویراحمد از سه بخش مرکزی، مارگون و لوداب تشکیل شده که بخش مرکزی شهرستان بویراحمد شامل پنج دهستان دشتروم، سپیدار، سررود شمالی، سررود جنوبی و کاکان، با 239 آبادی دارای سکنه با مرکزیت یاسوج، در محدوده جغرافیایی 30 درجه و 21 دقیقه تا 30 درجه و 50 دقیقه شمالی و 51 درجه و 15 دقیقه تا 51 درجه و 53 دقیقه شرقی واقع است، مساحت این قلمرو بالغ بر 2038 کیلومتر مربع است که 13/14٪ از مساحت کل استان کهگیلویه و بویراحمد را در بر گرفته است. حداقل ارتفاع این محدوده از سطح دریا 1050 متر و حداکثر 4425 است (نقشه 1). ارتفاع شهر یاسوج از سطح دریا 1837 متر است. از شمال با شهرستان دنا، از غرب با کهگیلویه، از شرق با اقلید فارس و از جنوب با سپیدان و ممسنی فارس همسایه است. این بخش از شهرستان بویراحمد در منطقه سردسیری واقع شده است (غفاری و همکاران، 101:1390).

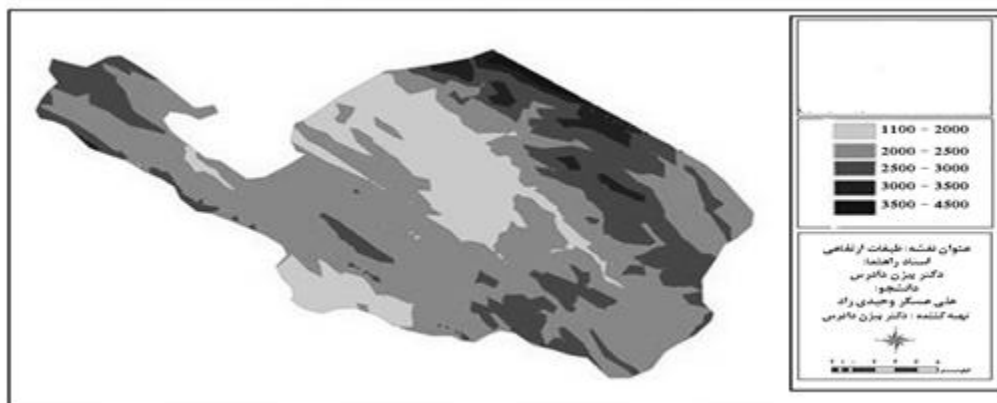
شکل شماره (1): نقشه موقعیت سیاسی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد نسبت به کشور و استان

توپوگرافی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد

ناحیه مورد مطالعه به لحاظ موقعیت جغرافیایی و طبیعی تقریباً منطبق بر ناهمواری‌های بزرگ و کلان زاگرس است. شهرستان بویراحمد در محدوده دو طاق‌دیس و دو ناودیس در منطقه‌ای کوهستانی در شمال و شمال شرق استان واقع شده است. که این طاق‌دیس‌ها با جهت شمال غربی - جنوب شرقی بخش‌های وسیعی از شهرستان بویراحمد را در بر گرفته است (مهندسین مشاور پردازاز، 1388: 2).

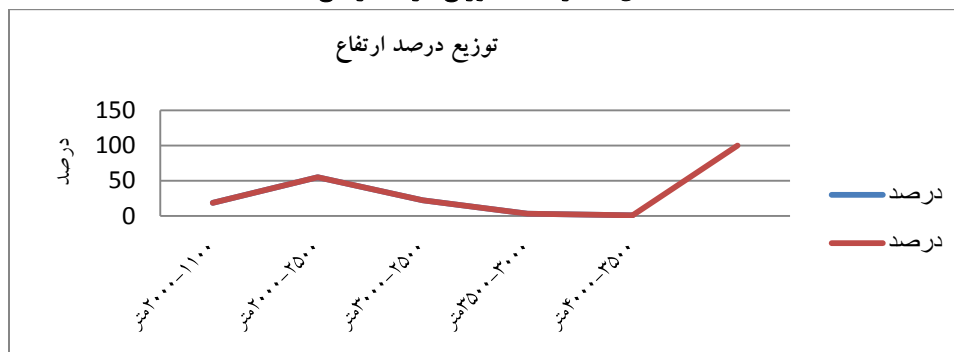
شکل شماره (2): نقشه طبقات ارتفاعی منطقه مورد مطالعه

جدول شماره (1): توزیع ارتفاعات منطقه مورد مطالعه

ارتفاع	مساحت متر	مساحت هکتار	درصد
متر 1100-2000	377274613/9	37727/46139	18/8334008
متر 2000-2500	1102302511	110230/2511	55/02650916
متر 2500-3000	444008220/4	44400/82204	22/16471627
متر 3000-3500	65973164/51	6597/316451	3/293354505
متر 3500-4000	13662352/19	1366/235219	0/682019265
جمع		200322/0862	100

شکل شماره (3): توزیع درصد ارتفاع

منبع : یافته های پژوهش

شیب بخش مرکزی شهرستان بویراحمد

با تأثیرپذیری از ارتفاع منطقه، شیب نسبی نیز از درصد بالایی برخوردار است بطوریکه شیبهای کمتر از ده درصد که برای فعالیت‌های مختلف مناسب است کمتر از بیست درصد منطقه را در بر می‌گیرد و بیشترین درصد سطح منطقه را شیب 10 تا 45 درصد می‌پوشاند. شیب‌های کم‌تر از ده درصد عمدتاً در مرکز منطقه که شهر یاسوج در آن واقع شده است قرار دارد (نگارنده).

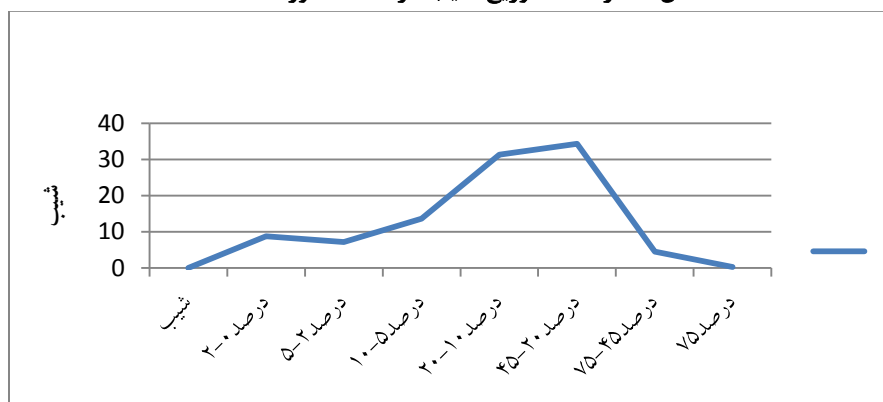
شکل شماره (4): نقشه توزیع شیب در منطقه مورد مطالعه

جدول شماره (۲): توزیع شیب در منطقه مورد مطالعه

شیب	مساحت متر	مساحت هکتار	درصد
درصد ۰-۲	176080000	17608	9/241492243
درصد ۲-۵	143760000	14376	7/54518926
درصد ۵-۱۰	272800000	27280	14/31780488
درصد ۱۰-۲۰	626240000	62624	32/86796968
درصد ۲۰-۴۵	686440000	68644	36/02754393
درصد ۴۵-۷۵	90280000	9028	4/438311675
درصد ۷۵	6360000	636	0/333802196
جمع	686440000	190532	100

شکل شماره (۵): توزیع شیب در منطقه مورد مطالعه

منبع: یافته های پژوهش

تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

تجزیه و تحلیل اطلاعات به عنوان بخشی از فرایند روش تحقیق علمی، یکی از پایه های اساسی هر مطالعه و تحقیق می باشد. در تحقیق حاضر تجزیه و تحلیل اطلاعات در دو قسمت توصیفی و تحلیلی انجام گرفته، که در قسمت اول به توصیف پاسخ های ارائه شده برای هر سؤال پرداخته شده و متغیرهای پژوهش از قبیل جنس، سواد، درآمد و ... آورده شده است. در قسمت دوم به تحلیل یافته های تحقیق پرداخته و به منظور آزمون فرضیه های تحقیق و همچنین تعمیم نتایج حاصله به کل جامعه آماری از آزمون خی دو جهت بررسی و تأیید یا رد فرضیات استفاده شده است.

یافته های توصیفی تحقیق (جدول ۳) شامل ویژگی های فردی پاسخگویان از قبیل جنس، سن، میزان تحصیلات، میزان درآمد و ... بررسی شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جدول شماره (3): ویژگی های فردی پاسخ گویان

درصد	تعداد	نوع	ویژگی های فردی
66 34	132 68	مرد زن	جنسیت
4 51 23/5 16/5 5	8 102 47 33 10	کمتر از 20 29-20 39-30 49-40 بالای 50	سن
11 17 23 41 8	22 34 46 82 16	زیر دیپلم دیپلم فوق دیپلم لیسانس فوق لیسانس و بالاتر	تحصیلات
13 10 12 18/5 46/5	26 20 24 37 93	زیر 100 هزار تومان 200-100 300-200 400-300 بالای 400	درآمد
59/5 40/5	119 81	متاهل مجرد	تاهل

منبع: یافته های پژوهش

جدول شماره (4): یافته‌های توصیفی تحقیق

درصد	تعداد	نوع	یافته‌های توصیفی
30 47 17 2 3 1	60 94 34 4 6 2	خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم اظهار نکرده	مقایسه مراکز تفریحی
69/5 17 4/5 6/5 2/5	139 34 9 13 5	تفریح و استراحت دیدار اقوام علمی اقتصادی فرهنگی و زیارتی	انگیزه سفر
3/5 16 10/5 4 66	7 32 21 8 132	رادیو تلویزیون نشریات اینترنت اقوام و آشنایان	نحوه کسب اطلاعات
6/5 21 46 16 10/5	13 42 92 32 21	خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم	رضایت از زیرساخت‌های گردشگری
4/5 21 45 19 10/5	9 42 90 38 21	بسیار موافق موافق متوسط مخالف بسیارمخالف	رضایت از امنیت
3/5 15/5 43 29 9	7 31 86 58 18	بسیار موافق موافق متوسط مخالف بسیارمخالف	رضایت از کیفیت مکان‌ها
10/5 29 31/5 17 12	21 58 63 34 24	بسیار موافق موافق متوسط مخالف بسیارمخالف	رضایت از شبکه‌های ارتباطی
22/5 23 30/5 11/5 3/5	45 46 61 23 7	بسیار موافق موافق متوسط مخالف بسیارمخالف	رضایت از برخورد مردم

منبع: یافته‌های پژوهش

تبیین رابطه بین امکانات مناطق گردشگری بخش مرکزی شهرستان بویراحمد و جذب گردشگران برای آزمون فرضیه اول ابتدا از طریق آزمون T-one sample هریک از گویه‌های مرتبط را جهت مشخص شدن نظر گردشگران مورد بررسی قرار گرفت و سپس با استفاده از آزمون خی دو رابطه بین جذب گردشگران و متغیرهای موردنظر در این فرضیه مورد سنجش قرار گرفت.

با توجه به نتایج به دست آمده، مقدار sig در تمام گویه‌ها بغیر از گویه شماره دو که در مورد شبکه ارتباطی شهرستان است بقیه کمتر از 0/05 می‌باشد اما با نگاهی به گویه‌ها و مقدار حد بالا و پایین حاکی از آن است که مکان‌های اقامتی وضعیت خوبی دارند و از نظر فرهنگی مردم با گردشگران تعارضی نداشته‌اند و نحوه برخورد مردم با گردشگران خوب بوده است ولی گردشگران از شبکه ارتباطی، تسهیلات رفاهی، وضعیت زیر ساخت‌ها و ناآشنایی مردم در برخورد با گردشگران ابراز نارضایتی کرده‌اند. برای سنجش ارتباط بین امکانات گردشگری و جذب گردشگران اگر رابطه ترجیح گردشگران برای آمدن به این منطقه را با متغیرهای بالا با استفاده از آزمون خی دو مورد آزمون قرار دهیم، بین عوامل امکانات اقامتی، تسهیلات، شبکه ارتباطی برونی و نحوه برخورد مردم در جذب گردشگر تأثیر داشته است برعکس ناآشنایی مردم در برخورد با گردشگران و شبکه ارتباطی درون منطقه رابطه معناداری را نشان نمی‌دهد.

جدول شماره (5): آزمون t-one sample

انحراف معیار	واریانس	میانگین	تعداد	
0/066	0/927	3/23	200	1- مکان های اقامتی
0/078	1/102	3/13	200	2- شبکه ارتباطی برون شهری
0/073	1/031	2/46	200	3- نحوه برخورد مردم
0/069	0/978	2/18	199	4- نامناسب بودن تسهیلات و تجهیزات
0/086	1/217	2/45	199	5- شبکه ارتباطی درون محدوده
0/076	1/065	2/80	198	6- عوامل فرهنگی گردشگران و مردم محلی
0/074	1/050	2/63	199	7- آموزش مردم در نحوه برخورد با گردشگران

جدول شماره (6): آزمون One-Sample Test

Test Value = 3						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig (2-tailed)	Df (درجه آزادی)	T	
Upper	Lower					
0/35	0/10	0/225	0/001	199	3/434	1
0/28	-0/03	0/125	0/110	199	1/603	2
-0/40	-0/69	-0/545	0/000	199	-7/475	3
-0/68	-0/96	-0/819	0/000	198	-11/811	4
-0/38	-0/72	-0/548	0/000	198	-6/349	5
-0/05	-0/35	-0/197	0/010	197	-2/603	6
-0/22	-0/51	-0/367	0/000	198	-4/929	7

منبع: یافته‌های پژوهش

همان‌طوری که مشاهده می‌شود مقدار sig در تمام گویه‌ها به غیر از گویه شماره دو که در مورد شبکه ارتباطی شهرستان است بقیه کمتر از 0/05 می‌باشد. اما با نگاهی به گویه‌ها و مقدار حد بالا و پایین حاکی از آن است که مکان‌های اقامتی وضعیت خوبی دارند و از نظر فرهنگی مردم با گردشگران مشکلی نداشته‌اند و نحوه برخورد مردم با گردشگران خوب بوده است ولی گردشگران از شبکه ارتباطی، تسهیلات رفاهی، وضعیت زیر ساخت‌ها و ناآشنایی مردم در برخورد با گردشگران ابراز نارضایتی کرده‌اند. برای سنجش ارتباط بین امکانات گردشگری و جذب گردشگران اگر رابطه ترجیح گردشگران برای آمدن به این منطقه را با متغیرهای بالا با استفاده از آزمون خی دو مورد آزمون قرار دهیم همانگونه که در جدول شماره (6) نشان داده شده است، بین عوامل و امکانات اقامتی، تسهیلات، شبکه ارتباطی برونی و نحوه برخورد مردم در جذب گردشگر تأثیر داشته است و برعکس ناآشنایی مردم در برخورد با گردشگران و شبکه ارتباطی درون منطقه رابطه معناداری را نشان نمی‌دهد.

جدول شماره (7): میزان همبستگی بین جذب گردشگر و امکانات

مقدار سیگ (سطح معناداری)	مقدار خی دو	نوع رابطه
0/000	86/47	رابطه جذب گردشگر و امکانات اقامتی
0/002	36/6	رابطه جذب گردشگر و شبکه ارتباطی برون شهری
0/000	45/6	رابطه جذب گردشگر و نحوه برخورد مردم
0/059	25/7	رابطه جذب گردشگر و نامناسب بودن تسهیلات و تجهیزات
0/43	26/8	رابطه جذب گردشگر و شبکه ارتباطی درون محدوده
0/181	20/8	رابطه جذب گردشگر و عوامل فرهنگی گردشگران و مردم محلی
0/748	11/95	رابطه جذب گردشگر و آموزش مردم در نحوه برخورد با گردشگران

منبع: یافته های پژوهش

تبیین رابطه بین جاذبه های توریستی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد و جذب گردشگران

در فرضیه دوم متغیر مستقل یعنی جاذبه های گردشگری در هفت شاخص شامل: چشم انداز زیبا و منحصر به فرد منطقه، وجود ارتفاعات، دسترسی آسان و مناسب به این نواحی برای گردشگران، وجود صنایع دستی، آب و هوای منطقه و اهمیت این منطقه نسبت به مناطق دیگر از نظر گردشگری می باشد در کنار آن انگیزه گردشگران مورد سنجش قرار گرفت. برای آزمون فرضیه ابتدا از طریق آزمون T-one sample گویه ها جداگانه آزمون شدند. در تمام گویه ها مقدار sig کمتر از 0/05 است اما توجه به گویه ها و حد بالا و پایین آن ها نشان می دهد که از نظر گردشگران این منطقه برای تفریح و گردش مناسب بوده و کلیه عوامل طبیعی و صنایع دستی برای گردشگران جذاب و دلپذیر می باشد علاوه بر آن صنایع دستی و دسترسی آسان نیز از جاذبه های توریستی برای جذب آن ها بوده است که با توجه به اینکه در حدود 70 درصد گردشگران انگیزه خود را از سفر تفریحی اعلام کرده اند قابل توجیه می باشد.

جدول شماره (8): آزمون One-Sample Statistics

تعداد	میانگین	واریانس	انحراف معیار
199	1/99	0/910	0/065
200	1/77	0/851	0/060
199	1/56	0/844	0/060
199	1/75	0/838	0/059
198	2/41	1/023	0/073
198	2/48	0/996	0/071
198	1/51	0/718	0/051

جدول شماره (9): One-Sample Test

Test Value = 3						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig (2-tailed)	Df	T	
Upper	Lower					
-0/88	-1/14	-1/010	0/000	198	-15/675	1
-1/12	-1/35	-1/235	0/000	199	-20/535	2
-1/32	-1/56	-1/437	0/000	198	-24/028	3
-1/13	-1/36	-1/246	0/000	198	-20/987	4
-0/44	-0/73	-0/586	0/000	197	-8/061	5
-0/38	-0/66	-0/520	0/000	197	-7/349	6
-1/39	-1/59	-1/490	0/000	197	-29/210	7

منبع: یافته های پژوهش

در تمام گویه ها مقدار sig کمتر از 0/05 است اما توجه به گویه ها و حد بالا و پایین آن ها نشان می دهد که از نظر گردشگران این منطقه برای تفریح و گردش مناسب بوده و کلیه عوامل طبیعی و صنایع دستی برای گردشگران جذاب و دلپذیر می باشد. علاوه بر آن صنایع دستی و دسترسی آسان نیز از جاذبه های توریستی برای جذب آن ها بوده است که با توجه به اینکه در حدود 70 درصد گردشگران انگیزه خود را از سفر، تفریحی اعلام کرده اند قابل توجه می باشد.

جدول شماره (10): توزیع انگیزه گردشگران

انگیزه سفر	فرهنگی	اقتصاد	علمی	دیدار اقوام	تفریحی
تعداد	5	13	9	34	139
درصد	2/5	6/5	4/5	17	69/5

منبع: یافته های پژوهش

برای مشخص نمودن رابطه بین جذب گردشگری و جاذبه های گردشگری محل ارتباط بین ترجیح گردشگران برای آمدن به این منطقه و متغیرهای بالا از طریق آزمون خی دو نشان می دهد که برای گردشگران عوامل طبیعی بیشتر نقش داشته است. بطوریکه در جدول (10) مشاهده می گردد بین جذب گردشگران و صنایع دستی و دسترسی آسان رابطه ای وجود ندارد اما برعکس عوامل طبیعی به غیر از ارتفاعات ارتباط معناداری را با جذب گردشگران به این منطقه داشته اس

جدول شماره (11): رابطه بین جذب گردشگران و متغیرهای مورد نظر

مقدار sig	مقدار خی دو	نوع رابطه
0/011	31/8	رابطه بین جذب گردشگر و پتانسیل های طبیعی و طبیعت بکر
0/000	80/7	رابطه بین جذب گردشگر و چشم انداز طبیعی
0/727	12/24	رابطه بین جذب گردشگر و ارتفاعات
0/113	23	رابطه بین جذب گردشگر و دسترسی آسان
0/242	19/5	رابطه بین جذب گردشگر و صنایع دستی
0/003	29/4	رابطه بین جذب گردشگر و آب و هوا

منبع: یافته های پژوهش

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج به دست آمده در ابتدا مشخص گردید که گردشگران این منطقه را نسبت به سایر مراکز بیشتر انتخاب می‌کنند و انگیزه بیشتر گردشگران از سفر به این مناطق، تفریحی می‌باشد. همچنین مشخص گردید که درصد بیشتر گردشگران از طریق اقوام و آشنایان نسبت به این شهرستان اطلاعات کسب کرده‌اند. رضایت گردشگران از خدمات این منطقه در حد متوسط بوده است و نیز مشخص گردید ایجاد فضای ورزشی و تفریحی و به کارگیری افراد آموزش دیده و پتانسیل‌های منطقه از عوامل مؤثر در توسعه گردشگری منطقه می‌باشد. طبق فرضیه اول مشخص گردید بین امکانات مناطق گردشگری شهرستان بویراحمد و جذب گردشگران در آن رابطه معناداری وجود دارد. براساس فرضیه دوم نیز مشخص گردید بین جاذبه‌های توریستی شهرستان بویراحمد و جذب گردشگران رابطه معناداری وجود دارد.

نگارنده با مطالعه دقیق منطقه مورد مطالعه جهت استفاده مطلوب و بهینه از جاذبه‌های بخش مرکزی شهرستان بویراحمد به این نتیجه رسیده، که در این زمینه دولت یا بخش خصوصی با مطالعه کامل و جامع منطقه با توجه به توان‌های منطقه و با لحاظ کردن اصول زیر بنایی توسعه پایدار در جهت رفع کمبودهای منطقه اقدام کند تا در مرحله اول شاهد رفع مسایل این منطقه و در مرحله دوم شاهد حفظ این میراث‌های ملی این شهرستان برای نسل‌های بعدی باشیم. بطور کلی برای گسترش صنعت توریسم در بخش مرکزی شهرستان بویراحمد می‌توان اقدامات زیر را انجام داد:

- به رسمیت شناختن این امر که محیط‌های طبیعی و تاریخی و فرهنگی ارزش ذاتی دارند و ارزش آن‌ها به عنوان یک دارایی گردشگری بیشتر می‌شود؛

- لحاظ کردن خصوصیات اجتماعی و محیطی منطقه (توجه به مناظر طبیعی، تاریخ و فرهنگ)؛

- مشاوره بین سازمان‌ها، نهادها و اجتماع محلی به منظور همسویی و ارتقاء همکاری؛

- حفظ و استفاده پایدار از منابع طبیعی به منظور تجارت دراز مدت؛

- حفظ و ارتقاء تنوع طبیعی، اجتماعی و فرهنگی برای فراهم آوردن فرصت‌های صنعت گردشگری؛

- حمایت از محیط و کارکنان بخش گردشگری به عنوان داده‌های کلیدی کیفیت؛

- آموزش و استخدام افراد محلی به منظور افزایش ضریب اشتغال و بهبود کیفیت صنعت گردشگری؛

منابع و مأخذ

- 1- پاپلی یزدی، محمد حسین و سقایی، مهدی (1385)، گردشگری (ماهیت و مفاهیم)، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ اول.
- 2- تولایی، سیمین (1386)، مروری بر صنعت گردشگری، تهران: نشر دانشگاه تربیت معلم، چاپ اول.
- 3- خانی، فضیله (1388)، بررسی اثرات گردشگری ساحلی با تکیه از نظر سنجی خانوارهای روستایی (روستای چمخاله)، فصلنامه علمی- پژوهشی جغرافیای انسانی سال اول شماره 4 پاییز 1388.
- 4- رحیمی کیا، امین و محمدی پور، فاطمه (1389)، توریسم و نقش آن در توسعه (با رویکردی به مسائل و چالش‌های مدیریتی در صنعت توریسم)، دانشگاه آزاد لرستان، همایش کاربرد جغرافیای طبیعی در برنامه ریزی محیطی.
- 5- زنگی آبادی، علی، موسوی، سیدعلی و خلقی پور، خلیفه (1389)، تحلیلی بر نقش طبیعت گردی در جذب گردشگران (منطقه سی سخت در استان کهگیلویه و بویراحمد)، نشریه علمی- پژوهی جغرافیا و برنامه ریزی (تبریز)، شماره 34، سال 15، صفحات 67-97.
- 6- غفاری، رامین، مرادی محمود و نیکبخت، داوود (1390)، سطح بندی و برنامه ریزی فضاهای گردشگری روستایی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد، شماره 11.
- 7- غفاری، سیدرامین و هرچگانی، معصومه (1388)، نقش گردشگری در توسعه اجتماعی- اقتصادی مناطق روستایی استان چهارمحال بختیاری: مطالعات موردی بخش سامان، فصلنامه روستا و توسعه، سال 12، شماره 2، تابستان 1388.
- 8- قصابی، پوریا و متین، شهاب (1392)، بررسی آثار زیست محیطی صنعت گردشگری با تاکید بر اکوتوریسم، اولین همایش گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان، آبان 1392.
- 9- کاظمی، مهدی (1385)، مدیریت گردشگری، نشر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهران، چاپ اول.
- 10- هاشمی، نیلوفر (1389)، نقش اکوتوریسم در توسعه پایدار روستایی، فصلنامه روستا و توسعه، سال 13، شماره 3، پاییز 1389، صفحات 173-188.
- 11- Higham, J., and T. Hinch. (2002). Tourism, Sport and Seasons: The Challenges and Potential of Overcoming Seasonality in The sport and tourism sectors"department of tourism University of Otago, P.O Box 56 Dunedin, New Zealand Faculty of physical Edmonton, and Recreation, Uniuersity of Alberta,Edmonton, Alta. pp, 176.
- 12- Kerr, B. and B, Gordon and C, wood. (1999). "Politics, Policy and Regional Tourism Administration: A Case Examination of Scottish Area Tourist Board Funding", Tourism Management, 22.
- 13-Papatheodorou A, H. (2005). International Tourism forecast: Timeseries Analysis of world and Regional Data ,Tourism Economics ,VO1 . 11,NO .1,pp11-23.
- 14-Thomas, R., B. pigozzi, and R. sambrook. (2005). Tourist carry ing capacity measures: crowding syndrome in The caribbean ,The professional geographe VO1.57,NO.1,PP.13-20.
- 15-Walter, S., and J. Moore. (2001). Climate Change and the Sking Industry: Impacts and Potential Responses"Reseach Seminar at the Arctic Studies Programme Pp.4.
- 16-WTO, <http://www.world-tourism.org/facts/menus.html>, 2004b.
- 17-WTO, <http://www.worldto>